

Х. Н. Мепарішвілі,
аспірант Інституту законодавства Верховної Ради України

УЗАГАЛЬНЕННЯ НАУКОВИХ ПІДХОДІВ ЩОДО СПІЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ З ЄС ТА УПРАВЛІННЯ ВОДНИМИ РЕСУРСАМИ

Kh. N. Meparishvili,
Postgraduate student
Legislation Institute of The Verkhovna Rada of Ukraine

GENERALIZATION OF SCIENTIFIC APPROACHES TO THE COMMON POLICY UKRAINE WITH THE EU AND WATER RESOURCES MANAGEMENT

У статті розглянуто та проаналізовано два напрямку досліджень науковців, зокрема щодо спільної політики України з ЄС та щодо управління водними ресурсами за останні шість років тобто з 2011 по 2016 рік включно. За результатами узагальнення наукових досліджень за напрямком спільної політики України з ЄС встановлено, що вчені займалися різними аспектами взаємодії України з ЄС в галузі науки «Державне управління», але розвиток спільної політики України з ЄС щодо управління водними ресурсами залишилося не дослідженим та не визначеним науковцями в якості проблеми або завдання для державного управління. Щодо напрямку управління водними ресурсами за останні шість років дослідження у визначеній наукової галузі практично відсутні.

The article reviewed and analyzed two areas of research, in particular, regarding the overall policy of Ukraine with the EU and regarding the management of water resources over the past six years, from 2011 to 2016 inclusive. According to the results of generalization of research in the direction of the general policy of Ukraine with the EU, it was established that scientists were engaged in various aspects of Ukraine's interaction with the EU in the field of public administration, but the development of a common policy of Ukraine with the EU regarding water resources management was not studied problems or task for public administration. Regarding the field of resource management for the last six years, research in this scientific field is practically absent.

Ключові слова: державне управління, водні ресурси, спільна політики з ЄС, управління водними ресурсами.

Keywords: public administration, water resources, common policy with the EU, water resources management.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Різні аспекти взаємодії України з ЄС висвітлені в дослідженнях вчених з державного управління, зокрема щодо спільної політики України з ЄС. Водночас управління водними ресурсами, це стосується у першу чергу раціонального використання, охорони і відтворення водних ресурсів, що є серед пріоритетних сфер інтеграції України до ЄС, потребує наукових підходів до розробки внутрішніх стратегічних документів розвитку водогосподарської галузі України, внесення змін до чинного законодавства України, організаційного та фінансового забезпечення її реалізації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед джерел інформації в обраному напрямі дослідження використані роботи [1-30].

Постановка завдання. Для узагальнення наукових підходів щодо спільної політики України з ЄС та управління водними ресурсами розглянемо докладніші дослідження науковців, переважно з державного управління, за даним напрямком.

Виклад основного матеріалу. З цією метою розглянемо та проаналізуємо два напрямку досліджень науковців, зокрема щодо спільної політики України з ЄС та щодо управління водними ресурсами за останні шість років тобто з 2011 по 2016 рік включно.

У напрямку спільної політики з ЄС досліджено наукові праці вітчизняних вчених у галузі науки «Державне управління», а саме:

Так у науковому дослідженні Гнидок Н. А. «Механізм координації політики європейської інтеграції в Україні» [6] уперше розроблено три основних моделі координації політики європейської інтеграції з урахуванням повноважень центральних органів влади у сфері цієї політики та ступеня їх централізації. Автором удосконалено механізм координації політики європейської інтеграції шляхом підвищення ефективності його основних складових: політичного планування та координації, координації донорської допомоги, кадрових ресурсів та підготовки кваліфікованих фахівців у сфері європейської інтеграції. Також у роботі запропоновано механізм розподілу функцій органів державної влади, що здійснюють процес вироблення та впровадження політики європейської інтеграції, шляхом їх перерозподілу між центром координаційної системи (Бюро європейської інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України), внутрішнім колом (органи, відповідальні за виконання окремих функцій з координації політики європейської інтеграції - Міністерство закордонних справ України, Міністерство економіки України, Міністерство юстиції України, Міністерство фінансів України) та зовнішнім колом (інші профільні міністерства).

Коліжук О. О. у науковій роботі «Державне управління зовнішньоекономічною діяльністю України в умовах європейської інтеграції» [10] досліджувала теоретичні й методичні положення та прикладні засади державного управління зовнішньоекономічною діяльністю, сутнісно-еволюційний аспект державного управління у цій сфері, особливості застосування економічних інструментів та адміністративних важелів державного управління зовнішньоекономічною діяльністю за умов європейської інтеграції. В роботі зроблено аналіз європейських та світових інтеграційних процесів та їх вплив на державне управління зовнішньоекономічною діяльністю України, інституційно-адаптивного забезпечення державного управління такою діяльністю в Україні та ЄС. За результатами проведеного аналізу висвітлено типологічні особливості та тенденції розвитку систем державного управління зовнішньоекономічною діяльністю в контексті європейської інтеграції, визначено основні складові моделі та алгоритм оптимізації державного управління зовнішньоекономічною діяльністю за умов інтеграційного розвитку України та запропоновано заходи щодо вдосконалення державного управління шляхом гармонізації митно-податкового регулювання та оптимізації митно-тарифного інструментарію державного управління зовнішньоекономічною діяльністю.

Копил Б. К. у науковому дослідженні «Організація місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу та України» [11] визначає підходи до вдосконалення організації місцевого самоврядування в Україні в європейському контексті, що передбачає моделювання його функцій на засадах організаційного проектування. Автором вдосконалено методичні підходи до комплексного аналізу нормативно-правової бази Європейського Союзу з питань розвитку місцевого самоврядування, що полягають у систематизації країн і практик реформування місцевого самоврядування, та систему оцінювання функціональних і процедурних реформ місцевого самоврядування в Україні на основі генезису місцевого самоврядування в провідних європейських країнах. У дослідженні обгрунтовано роль місцевого самоврядування в системі публічного управління яка, виходячи з європейського досвіду, повинна перебирати на себе ключову роль у системі організації влади в державі, шляхи використання європейського досвіду організації місцевого самоврядування в аспекті ініціалізації процесу розвитку місцевого самоврядування з обов'язковим забезпеченням згоди усіх представницьких органів, територіальних громад, органів самоорганізації населення відповідної територіальної компетенції.

Рудік Н. М. у своєму науковому дослідженні «Європейське врядування як чинник європеїзації державного управління в Україні» [19] здійснює теоретико-методологічне обгрунтування значення та ролі європейського врядування. Автором досліджено сутність, основні напрями та результати реформування системи європейського врядування та визначено шляхи й основні засоби поширення основних принципів та інститутів європейського врядування в процесі розширення Європейського Союзу на Схід. Також у роботі проаналізовано процес європеїзації посткомуністичних

країн Центральної та Східної Європи, визначено та охарактеризовано його особливості, обґрунтовано значення, роль європейського врядування як чинника європеїзації державного управління в Україні шляхом наявного, потенційного впливу ЄС на Україну в контексті національної стратегії європейської інтеграції.

Наукове дослідження Сорока Р. Ю. «Застосування механізмів державного управління у формуванні промислової політики в процесі європейської інтеграції України» [23] присвячено обґрунтуванню застосування механізмів державного управління під час формування вітчизняної промислової політики в контексті євроінтеграційних процесів. З цією метою автором системно проаналізовано нормативно-правова база щодо реалізації повноважень виконавчою владою у промисловому комплексі держави. У результаті виявлено протиріччя, неузгодженості та прорахунки в трансформаційних процесах реального сектора економіки; визначено етапи, тенденції й описано процеси реструктуризації промислового комплексу України; запропоновано систему пріоритетів промислового розвитку, інноваційну та технологічну політики держави, динаміку впровадження нових організаційних форм підтримки бізнесу, таких як бізнес-інкубатори, технологічні парки, вільні економічні зони. Також у даному дослідженні автором здійснено аналіз промислової політики країн Євросоюзу, виявлено мотиваційні механізми їх застосування та заходи співпраці Євросоюзу з Україною в промисловому сегменті економіки. Автором доведено, що напрямом подальших трансформаційних змін промислового комплексу держави є послідовна, відповідальна та високопрофесійна робота щодо інтеграції української економіки в європейський економічний простір.

Татусяк С. П. у науковій праці «Механізми регіонального врядування: становлення та впровадження в умовах європейської інтеграції» [24] комплексно проаналізував теоретичні й практичні питання становлення та впровадження механізмів регіонального врядування за умов європейської інтеграції України та дослідив європейські підходи до становлення і впровадження регіонального врядування за умов європейської інтеграції. У роботі визначаються пріоритетні напрями практичної реалізації даних підходів і виявлено ознаки європейського виміру освіти службовців системи регіонального врядування. Питання становлення механізмів регіонального врядування розглядаються через визначення їх видів, якими є організаційний, правовий, політичний та інституційний механізми регіонального врядування. Автором встановлено компоненти даних механізмів та їх взаємодію в процесі реалізації державної регіональної політики, обґрунтовано потребу взаємодії механізмів регіонального врядування з інститутами громадянського суспільства, окреслено основні напрями впровадження цих механізмів та визначено форми співпраці органів місцевого самоврядування з громадськістю й необхідність використання нових форм взаємодії в процесі впровадження механізмів регіонального врядування.

У науковому дослідженні Федорука А. М. «Трансформація регіональної політики України в контексті євроінтеграційних процесів» [26] розглянуто теоретичні засади формування та реалізації регіональної політики за умов інтеграційних процесів, що дозволило визначити сутність категорії «регіональна політика», виділити та класифікувати її завдання і принципи, складові механізми її реалізації та чинники, що впливають на його формування за участі держави в інтеграційних процесах. У роботі також визначено етапи еволюції регіональної політики України за критерієм її змістовного наповнення і спрямованості на використання досвіду ЄС в цій сфері, виділено змістовні складові, інструменти й особливості реалізації регіональної політики в ЄС та в Україні та обґрунтовано концепцію та організаційно-методичні заходи з трансформації регіональної політики України.

У науковій праці «Оптимізація діяльності публічної адміністрації України на регіональному рівні в умовах євроінтеграції», Черчатого О. І. [29] оптимізовано діяльність публічної адміністрації України на регіональному рівні за умов її європейської інтеграції. С цією метою проаналізовано теоретичні основи, правові та категорійно-понятійні аспекти оптимізації діяльності публічної адміністрації, джерела та ступінь вивчення проблеми українськими та зарубіжними вченими. З урахуванням європейських підходів і досвіду посткомуністичних країн обґрунтовано функції, напрями, принципи й інструменти оптимізації регіонального публічного управління в Україні. Виявлено проблеми оптимізації публічної адміністрації на регіональному рівні, що дозволяє виділити та розкрити ключові напрями реформ, зокрема, проведення адміністративно-територіальної реформи, реформування системи адміністративних послуг на регіональному рівні, що пов'язується автором із впровадженням в органах влади системи управління якістю, вдосконалення співпраці органів влади з інституціями громадянського суспільства як неодмінної передумови оптимізації діяльності регіональних органів влади за сучасних умов. Як неодмінну умову оптимізації діяльності публічної адміністрації визначено забезпечення професіоналізму кадрів. В контексті підвищення ефективності державного управління розкрито завдання й основні напрями роботи з державними службовцями за умов трансформації суспільства, як основу для впровадження сучасних технологій публічного управління.

У своєму дослідженні Бучик В. С. «Спільна безпекова політика Європейського Союзу: управлінські аспекти» [4] зробив теоретичне узагальнення й обґрунтування шляхів вдосконалення інституційно-управлінських засад реалізації спільної безпекової політики ЄС, де дослідив проблематику безпекових процесів ЄС у контексті основних концепцій теорій міжнародних відносин та європейської інтеграції, розглянув інституційне, правове та фінансове забезпечення реалізації спільної безпекової політики ЄС, зокрема сучасний стан і перспективи військово-політичної співпраці України й ЄС. На теоретичному рівні науковцем проаналізовано співпрацю ЄС із міжнародними безпековими організаціями: НАТО, ОБСЄ, ОДКБ, ШОС і ООН та зроблено висновок про високу ефективність діяльності загальноєвропейських інститутів у даній сфері та про необхідність подальшого вдосконалення матеріально-технічної й управлінської складової спільної безпекової політики ЄС, зокрема, в напрямі ефективного розподілу ролей та вироблення єдиних загальноєвропейських оборонних стандартів. Автором даного дослідження запропоновано рекомендації щодо вдосконалення інституційно-управлінського та фінансового забезпечення реалізації спільної політики безпеки ЄС, зокрема створення передумов для ефективного стратегічного управління заходами у сфері безпеки з метою стимулювання країн-членів до тіснішої співпраці, забезпечення узгодження безпекових стратегій різних інститутів ЄС, підвищення рівня легітимізації рішень, операційної спроможності з метою виконання повного циклу дій щодо врегулювання криз, посилення взаємодії з іншими міжнародними та регіональними безпековими акторами, а також із неурядовими організаціями.

Наукова робота Акімова О. О. «Формування психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності в умовах євроінтеграції України» [1] присвячена обґрунтуванню науково-теоретичні засади професійної діяльності державних службовців за умов євроінтеграції. У роботі розроблено шляхи її формування, вибудовано відповідну модель, досліджено сучасний вітчизняний і зарубіжний досвід застосування компетенційного підходу у формуванні психологічної готовності державних службовців до виконання консультативно-дорадчих та організаційно-розпорядчих функцій та обґрунтовано вплив європеїзації держуправління на виокремлення компетенцій на основі тривимірної психологічної структури особистості державних службовців і в такий спосіб, створення передумов для формування психологічної готовності до ефективного провадження європейської інтеграції.

Дослідження Бородіної О. А. «Державне управління розвитком регіонів: європейський досвід та його адаптація в Україні» [3] зосереджено на питанні впровадження за сучасних умов ефективної державної регіональної політики та висвітлено досвід країн Європейського Союзу щодо підтримки депресивних і стимулювання високорозвинених регіонів з метою підвищення їх конкурентоспроможності. Визначено науково-методичні підходи щодо побудови, визначення, формування комплексної процедури державного управління розвитком регіонів. Охарактеризовано основні напрями та заходи державної політики щодо забезпечення розвитку регіонів України.

Науковий інтерес, з нашої точки зору, становить докторська робота Оржель О. Ю. «Управлінський вимір згуртування Європейського Союзу: теоретико-методологічні засади» [16], де досліджуються згуртування ЄС, його теоретико-методологічні засади та розкриваються шляхи його творення з допомогою інструментів європейського врядування. У дисертації доведено, що згуртування ЄС великою мірою залежить від опанування стандартами та інструментами європейського врядування, рівня європеїзації національних систем державного управління, їх включення до Європейського адміністративного простору. Автором встановлено, що, крім офіційно визнаних економічного, соціального та територіального вимірів, ЄС має інші виміри; зокрема обґрунтовано особливу роль управлінського виміру в забезпеченні процесів згуртування та визначено принципи європейського врядування, встановлено їх ієрархію. У дослідженні проаналізовано інструменти європейського врядування: політики, програми сприяння та Відкритий метод координації; з'ясовано, що курс на модернізацію Української держави може бути реалізований як європеїзація національних інституцій та державно-управлінської діяльності, запровадження стандартів європейського врядування, удосконалення інструментарію національного державного управління на базі адаптації кращого досвіду та практики управління в ЄС.

Розглянемо основні положення наукової роботи Фролової І.-Х. Р. «Механізми адаптації системи державного управління України до інституційних принципів міждержавної співпраці в Європейському Союзі» [28], в якій проведено теоретико-методологічний аналіз сутності й особливостей європейського управління як орієнтира для вдосконалення вітчизняної системи державного управління та розширення участі України в системі міждержавного управління ЄС. У роботі автором узагальнено наявні теоретичні та концептуальні підходи до вивчення процесу європейської інтеграції й існуючі в науці концепції та теорії щодо розвитку європейських державно-управлінських тенденцій; виявлено основні характеристики та структурно-функціональний зміст сучасної моделі міждержавного управління ЄС; систематизовано механізми участі України в Європейських інституціях міждержавного управління та визначено перспективні напрями реформування державного управління в Україні відповідно до сучасної моделі європейського міждержавного управління. Також автором внесені науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо вдосконалення механізмів державного управління в Україні в контексті перспектив її подальшої участі в системі міждержавного управління ЄС.

Шевчук А. П. у науковій праці «Адаптація європейського досвіду реалізації соціальних програм в Україні: державно-управлінський аспект» [30] дослідив державно-управлінський аспект адаптації досвіду реалізації програм розвитку соціально-трудова відносин ЄС в Україні; теоретико-методологічні основи формування та реалізації соціальних програм. У праці удосконалено зміст ряду основних понять дослідження, розкрито стан та особливості проблем реалізації програм розвитку соціально-трудова відносин в Україні за період 1917 - 2013 рр., вивчено досвід реалізації програм розвитку соціально-трудова відносин у ЄС з метою запровадження його кращих практик в Україні. За результатами проведеного дослідження розроблено практичні рекомендації щодо оптимізації державного управління реалізацією соціальних програм, що сприятиме підвищенню рівня та якості життя населення в Українській державі.

Важливим внеском у науковий доробок з напрямку нашого дослідження є дисертаційна робота Стрельцова В. Ю. «Ціннісна доктрина державного управління європейськими інтеграційними процесами» [22], де автором проведено системне дослідження ціннісної доктрини державного управління європейськими інтеграційними процесами, її теоретико-методологічних засад і розкрито шляхи її творення за допомогою входження в орбіту системи європейського врядування. За результатами дослідження встановлено, що в межах існуючих парадигм у сучасному державному управлінні можна виділити щонайменше три доктрини: управління за допомогою права (інструкції), управління за діями, управління за цінностями, які супроводжують процес зміни парадигм; визначено сутність екстериторіального впливу інтеграційного об'єднання як системи багаторівневого врядування, метою якого є культивування та просування структурно-функціональних цінностей державного управління (законність, прозорість, підзвітність, ефективність/результативність), та виокремлено кілька варіантів взаємодії ціннісних настанов систем державного управління. Також у

роботі проаналізовано моделі державного управління інтеграційними процесами, в основу класифікації яких покладено цінність державного суверенітету та ступінь досягнення європейських цінностей державного управління та розроблено концептуальні засади Національної стратегії європейської інтеграції, основою якої є акцентування уваги на шануванні базових цінностей державного управління та підвищенні ролі самоконтролю в діяльності органів публічної влади.

У науковій праці Гарячої Ю. П. «Механізми державного управління адаптацією національного законодавства до надбань спільноти (acquis communautaire)» [5] визначено основні теоретичні підходи до вивчення механізмів державного управління адаптацією національного законодавства до надбань Спільноти (acquis communautaire); поняття «надбання Спільноти», поняття та види механізмів державного управління адаптацією національного законодавства до надбань Спільноти (acquis communautaire); науковий підхід (функціональний або галузевий), який найкраще виправдовує себе у сфері державного управління адаптацією законодавства України до надбань Спільноти (acquis communautaire). У роботі досліджуються такі проблеми в Україні, як застосування державними органами та безпосередньо спеціалістами у сфері адаптації законодавства занадто формалізованого підходу до розуміння поняття «надбання Спільноти» (acquis communautaire), що не сприяє системній та ефективній роботі у сфері адаптації законодавства; необхідність створення в Україні нового центрального органу виконавчої влади, що займатиметься як питаннями адаптації законодавства України до надбань Спільноти (acquis communautaire), так і євроінтеграційним процесом країни в цілому. Автором також системно проаналізовано механізми державного управління адаптацією національного законодавства до надбань Спільноти (acquis communautaire) в європейських країнах та Україні, зокрема в контексті економічної інтеграції та доведено, що поняття «надбання Спільноти» (acquis communautaire) має в Україні вужчий зміст, ніж його зарубіжний аналог, що негативно впливає на якість процесу адаптації законодавства України до надбань Спільноти (acquis communautaire) в цілому. За результатами проведеного дослідження вироблено теоретичні та практичні рекомендації щодо вдосконалення державного управління адаптацією законодавства України до надбань Спільноти (acquis communautaire).

Горецька Т. О. у своїй науковій роботі «Європейський досвід підвищення ефективності управління людськими ресурсами на державній службі в Україні» [7] розкриває сутність і зміст управління людськими ресурсами на державній службі та основні соціально-економічні, соціально-гуманітарні чинники та тенденції реформування управління людськими ресурсами на державних службах європейських країн. Проаналізовано інструменти підвищення ефективності управління людськими ресурсами, що використовуються на державних службах в європейських країнах, запропоновано рекомендації з покращення такого управління в державній службі України.

За результатами дослідження Калини М. С. «Особливості та напрями оптимізації державної євроінтеграційної політики України в умовах глобалізації» [9] визначено та обґрунтовано базові засади, особливості і пріоритетні напрями реалізації й оптимізації державної євроінтеграційної політики України за умов глобалізації та розроблено практичні рекомендації концептуального плану щодо їх впровадження в теорію і практику державного управління. Автором оцінено евристичні можливості підходів до оптимізації керованих процесів у державному управлінні, зокрема в державній євроінтеграційній політиці України, розроблено теоретичну модель євроінтеграційної політики за умов глобалізації та здійснено її емпіричну верифікацію за основними напрямками сучасної державної євроінтеграційної політики України, зокрема за основними напрямками оптимізації, а також внесено науково обґрунтовані практичні рекомендації щодо оптимізації державної євроінтеграційної політики України.

Моторний В. О. у науковому дослідженні «Демократизація цивільно-військових відносин в Україні в контексті їх адаптації до європейських норм та стандартів» [14] обґрунтовує механізми державного управління цивільно-військовими відносинами в Україні в контексті їх демократизації на основі європейського досвіду. З цією метою в даній роботі визначено теоретико-методологічні основи дослідження демократизації цивільно-військових відносин, охарактеризовано засади цивільного контролю над воєнною організацією та розкрито його значення як основного компонента демократизації цивільно-військових відносин, проаналізовано історичні та сучасні моделі цивільно-військової взаємодії щодо їх ролі у забезпеченні національної та колективної безпеки, висвітлено сутність основних механізмів державного управління демократизацією цивільно-військовими відносинами у контексті завдань реформування воєнної організації України. Автором розкрито пріоритетні напрямки та шляхи демократизації цивільно-військовими відносинами у розвинених європейських країнах та США й узагальнено досвід країн Центральної та Східної Європи щодо його використання в Україні. У результаті проведеної роботи визначено основні напрями удосконалення системи професійної підготовки військовослужбовців та шляхи покращення іміджу збройних сил у суспільстві як складових демократизації цивільно-військовими відносинами.

У науковому дослідженні «Комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України» Назаренко М. О. [15] узагальнено основні теоретико-методологічні засади євроінтеграційної політики в Україні та дано авторське уточнення змісту ключових понять «європейська інтеграція» й «євроінтеграційна політика України». У дослідженні проаналізовано нормативно-правове й організаційне забезпечення реалізації євроінтеграційної політики України, зазначені основні механізми цього процесу. Обґрунтовано автором про необхідність реалізовувати євроінтеграційну політику в декілька етапів: перший - підготовка до підписання та підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, другий - імплементація положень Угоди про асоціацію між Україною та ЄС, третій - інтеграція в європейський простір. На основі сучасних концепцій державного управління й аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду запропоновано застосування комплексного механізму державного управління в процесі здійснення євроінтеграційної політики.

Сидоренко Н. О. у науковій праці «Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти міжнародного співробітництва в умовах європейської інтеграції» [20] досліджує співпрацю з міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування України із зарубіжними партнерами як системну діяльність в контексті євроінтеграційних перетворень. Дослідником удосконалено інституційні та нормативно-правові засади діяльності із міжнародного співробітництва органів місцевого самоврядування України з урахуванням європейських норм і стандартів, визначені напрями оновлення подальшої діяльності структурних підрозділів органів місцевого самоврядування України, що опікуються питанням міжнародного співробітництва. Шляхом узагальнення окремих підходів і рекомендацій щодо розбудови партнерських відносин між органами місцевого самоврядування та іноземними партнерами розроблено структурно-логічну схему пошуку іноземних партнерів та взаємодії з ними.

На нашу думку, цікавою є робота Солоненко І. І. «Вплив Європейського Союзу на трансформаційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи та Україні» [21], де розроблено концептуально-методологічні засади формування впливу ЄС на трансформаційні процеси в Україні за умов європейської інтеграції з урахуванням досвіду країн Центрально-Східної Європи. Автором сформульовано висновки та вироблено пропозиції щодо використання Україною інструментів впливу ЄС на сучасному етапі її європейської інтеграції, систематизовано основні ознаки та чинники впливу ЄС на трансформаційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи та Україні в період від 1989 - 1991 рр. до 2004 - 2007 рр., концептуалізовано явище впливу ЄС як управлінський вплив, удосконалено концептуально-методологічні засади впливу ЄС на трансформаційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи на основі узагальнення результатів дослідження принципів, інструментів впливу ЄС та передумов здійснення такого впливу, а також визначено концептуально-методологічні засади формування впливу ЄС на трансформаційні процеси в Україні за умов європейської інтеграції та з урахуванням досвіду країн Центрально-Східної Європи.

Загальні питання та проблеми євроінтеграційних аспектів досліджуються у науковій праці Філіпчука В. О. «Європейська інтеграція як засіб державотворення в Україні» [27], де автором доведено, що державотворення, націотворення та державне управління перебувають у тісному взаємозв'язку в межах державотворчих процесів, а застосування базових чинників модерного націотворення в процесі сучасного державотворення сприяє формуванню реальної практичної державотворчої ідеї, здатної перетворитися на державну політику в різних сферах життєдіяльності держави, яку національна система державного управління зможе реалізувати за об'єктивних політичних та економічних умов і сконсолідувати українців, перетворюючи їх на реальну державотворчу націю. Європейська інтеграція як засіб державотворення є при цьому визначається причиною та результатом реформування державної служби, оскільки можлива лише за умови ефективного функціонування системи державного управління. Також автором зазначається, що європейська інтеграція як засіб державотворення завдяки своїй гнучкості не вимагає уніфікації управлінських моделей, однак комплексність передступних до ЄС завдань і використання в європейському управлінському просторі передових управлінських практик стимулюють реформування національних систем державного управління.

Красівський Д. О. науково обґрунтував свої наукові положення у роботі «Механізми впровадження європейських стандартів політичного управління в Україні» [12] розробив механізми впровадження європейських стандартів політичного управління в Україні. З метою приведення вітчизняної системи політичного управління у відповідність з європейськими стандартами. Науковцем у даній роботі узагальнено та проаналізовано європейський досвід організації демократичного управління із урахуванням історичних та системних характеристик розвитку концепції політичного управління в Україні та запропоновано шляхи реформування публічної влади.

Попович В. В. у своїй науковій праці «Концептуальні засади державної муніципальної політики в Україні у контексті європейської інтеграції» [18] досліджує теоретико-методологічні засади державної муніципальної політики, інституціональний механізм та політичний цикл її вироблення та реалізації, шляхи формування в Україні державної муніципальної політики європейського зразка. Науковцем доведено, що співвідношення змісту й обсягів законодавчої та адміністративної регламентації діяльності місцевого самоврядування є підставою для виокремлення континентальної та англосаксонської моделей державної муніципальної політики, також їм висвітлено роль стандартів публічного управління як елементів методології європейської державної муніципальної політики, її концептуально-правові засади та ключові фактори їх впровадження в Україні, що базуються на принципах, положеннях і стандартах місцевого самоврядування, що гармонічно поєднуються у концепції "доброго самоврядування" (Good Governance).

Результати наукових досліджень Тихоновича В. В. висвітлені у науковій праці «Механізми державного управління в сфері економічного співробітництва з країнами Європи» [25], де розкрито сутність та принципи економічного співробітництва та представлено механізми державного управління економічним співробітництвом: правовий, інституційний та організаційний. Запропоновано включити новий механізм - моніторинговий, роль якого полягає в оцінці та контролі за функціонуванням інших. Проаналізовано досвід застосування механізмів державного управління у сфері економічного співробітництва урядами Австрії, Німеччини та Швейцарії. Досліджено проблеми та сучасний стан розвитку економічного співробітництва України з країнами Європи, проаналізовано основні тенденції у розвитку його інституційних засад. Запропоновано використовувати в процесі вдосконалення механізмів державного управління економічним співробітництвом елементи іноземного досвіду - соціальне партнерство та децентралізацію і моніторинг, які мають бути реалізовані в консультативно-дорадчому органі при Президентові України - Комітеті економічного співробітництва.

Особливий інтерес, на наш погляд, представляє робота Макоти Г. З. «Державне управління міжнародним технічним співробітництвом України з Європейським Союзом» [13], де автором комплексно проаналізовано та обґрунтовано державне управління міжнародним технічним співробітництвом України з ЄС як системи за умов реалізації Угоди щодо Асоціації та Європейського інструменту сусідства на 2014 - 2020 рр. в контексті політики розвитку ЄС та надання рекомендацій щодо удосконалення державного управління у цій галузі. Автором обґрунтовані принципи міжнародного технічного співробітництва України з ЄС та визначені інструменти надання Україні технічної допомоги Євросоюзом в межах нового бюджетного періоду ЄС на 2014 - 2020 рр. На підставі проведеного системного аналізу організаційного та правового забезпечення міжнародного технічного співробітництва між Україною та ЄС визначено основні проблеми державного управління у цій галузі та запропоновано шляхи удосконалення державного управління міжнародним технічним співробітництвом України з ЄС за умов виконання Угоди щодо Асоціації з урахуванням зарубіжного досвіду та сучасних тенденцій розвитку політики надання допомоги Євросоюзом.

У науковому дослідженні Пістракевич О. В. «Інституційна система Європейського Союзу: становлення та розвиток в умовах розширення» [17] здійснено аналіз сучасних теорій, концепцій і підходів до розуміння процесу становлення інституційної системи ЄС та її ролі в євроінтеграційних процесах. Узагальнено досвід функціонування такої системи в процесі реалізації політики розширення. Розкрито сутність, призначення та особливості основних інституцій ЄС як результату поступального розвитку інституційної системи. Уточнено зміст діяльності допоміжних інституцій ЄС в процесі його розширення. Виявлено особливості становлення, розвитку та функціонування інституцій нових держав-членів ЄС у процесах європейської інтеграції. Охарактеризовано зміст процесу вироблення політики в ЄС та прийняття рішень як досвіду законотворення для України.

У напрямку управління водними ресурсами можна виділити тільки роботу Діденка В. С. «Удосконалення механізмів державного управління якістю послуг централізованого питного водопостачання» [8], де досліджено проблеми вдосконалення механізмів державного управління якістю послуг централізованого питного водопостачання на основі аналізу сучасних проблем сфери водопостачання та стану водних ресурсів України. Автором обґрунтовано мету, завдання, функції органів державного управління в реформуванні та розвитку послуг централізованого питного водопостачання за умов конкурентного ринкового середовища на загальнодержавному та регіональному рівнях; вдосконалено нормативно-правове забезпечення, організаційно-економічний механізм державного управління якістю послуг централізованого питного водопостачання, принципи державного регулювання цінової та тарифної політики, визначено оптимальні форми державно-приватного партнерства в даній сфері.

В роботі удосконалено [8]:

- механізми реалізації індикативних планів держави щодо розвитку сільських територій, які, на відміну від директивного методу, базуються на використанні розширено-обмежувальних інструментів, зокрема: розширниками виступають широка участь сільського населення у розробці планів та інформування про них; обмежувачами – нормативи і бюджетні рамки; орієнтирами – рамкові умови макроекономічної політики, цільові та інвестиційні програми;

- систему інформаційних потоків управління між суб'єктами розвитку сільських територій, що пов'язує програми різних рівнів управління між собою, оптимізує і прискорює їх реалізацію, задіює в цьому процесі регіональні органи управління сільських територій і господарюючих суб'єктів та зумовлює процес індикативного планування;

- організаційну структуру державного управління сталим розвитком сільських територій, що, на відміну від усталеної організаційно-управлінської вертикалі та галузевого принципу, передбачає взаємодію державного рівня управління з регіональним і місцевим через агенцію розвитку сільських територій з її представництвом на місцях та перехід до територіального, функціонального управління.

Висновки. Таким чином за результатами узагальнення наукових досліджень за напрямком спільної політики України з ЄС (з 2011 по 2016 роки) встановлено, що вчені займалися різними аспектами взаємодії України з ЄС в галузі науки «Державне управління», але розвиток спільної політики України з ЄС щодо управління водними ресурсами залишилося не дослідженим та не визначеним науковцями в якості проблеми або завдання для державного управління. Щодо напрямку управління водними ресурсами за останні шість років (з 2011 по 2016 рік включно) дослідження у визначеній науковій галузі практично відсутні.

Список використаних джерел.

1. Акімов О. О. Формування психологічної готовності державних службовців до професійної діяльності в умовах євроінтеграції України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / О. Акімов; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Д., 2013. - 20 с.

2. Акуленко Л. В. Застосування механізмів співробітництва в Європейській політиці сусідства : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Л. В. Акуленко; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К., 2012. - 20 с.

3. Бородіна О. А. Державне управління розвитком регіонів: європейський досвід та його адаптація в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / О. А. Бородіна; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Д., 2013. - 20 с.

4. Бучик В. С. Спільна безпекова політика Європейського Союзу: управлінські аспекти : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. С. Бучик; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К., 2012. - 20 с.

5. Гаряча Ю. П. Механізми державного управління адаптацією національного законодавства до надбань спільноти (acquis communautaire) : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Ю. П. Гаряча; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Київ, 2014. - 20 с.

6. Гнидюк Н. А. Механізм координації політики європейської інтеграції в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Н. А. Гнидюк; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Одес. регіон. ін-т держ. упр. - О., 2011. - 18 с.

7. Горещька Т. О. Європейський досвід підвищення ефективності управління людськими ресурсами на державній службі в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.03 / Т. О. Горещька; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Київ, 2014. - 20 с.

8. Діденко В. С. [Удосконалення механізмів державного управління якістю послуг централізованого питного водопостачання : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / В. С. Діденко; Донец. держ. ун-т упр. - Донецьк, 2011. - 20 с.](http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis64r_81/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=REF&P21DBN=REF&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%94%D1%96%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE%20)

9. Калина М. С. Особливості та напрями оптимізації державної євроінтеграційної політики України в умовах глобалізації : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / М. С. Калина; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Київ, 2014. - 20 с.

10. Коліжук О. О. Державне управління зовнішньоекономічною діяльністю України в умовах європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / О. О. Коліжук; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К., 2012. - 20 с.

11. Копил Б. К. Організація місцевого самоврядування в країнах Європейського Союзу та України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 / Б. К. Копил; Класич. приват. ун-т. - Запоріжжя, 2011. - 20 с.

12. Красівський Д. О. Механізми впровадження європейських стандартів політичного управління в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Д. О. Красівський; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Київ, 2015. - 20 с.

13. Макота Г. З. Державне управління міжнародним технічним співробітництвом України з Європейським Союзом : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Г. З. Макота; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Львів. регіон. ін-т держ. упр. - Львів, 2015. - 20 с.

14. Моторний В. О. Демократизація цивільно-військових відносин в Україні в контексті їх адаптації до європейських норм та стандартів : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / В. О. Моторний; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Львів, 2014. - 20 с.

15. Назаренко М. О. Комплексний механізм реалізації євроінтеграційної політики України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / М. О. Назаренко; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Одеса, 2014. - 20 с.

16. Оржель О. Ю. Управлінський вимір згуртування Європейського Союзу: теоретико-методологічні засади : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / О. Ю. Оржель; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К., 2013. - 36 с.

17. Пістракевич О. В. Інституційна система Європейського Союзу: становлення та розвиток в умовах розширення : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / О. В. Пістракевич; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ, 2015. - 19 с.

18. Попович В. В. Концептуальні засади державної муніципальної політики в Україні в контексті європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. В. Попович; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ, 2014. - 20 с.

19. Рудік Н. М. Європейське врядування як чинник європеїзації державного управління в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Н. М. Рудік; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України, Дніпропетр. регіон. ін-т держ. упр. - Д., 2012. - 20 с.

20. Сидоренко Н. О. Органи місцевого самоврядування України як суб'єкти міжнародного співробітництва в умовах європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.04 / Н. О. Сидоренко; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - Дніпропетровськ, 2014. - 20 с.

21. Солоненко І. І. Вплив Європейського Союзу на трансформаційні процеси в країнах Центрально-Східної Європи та Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / І. І. Солоненко; Нац. акад. держ. упр. при Президентіві України. - К., 2013. - 20 с.

22. Стрельцов В. Ю. Ціннісна доктрина державного управління європейськими інтеграційними процесами : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. Ю. Стрельцов; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ, 2014. - 36 с.
23. Сорока Р. Ю. Застосування механізмів державного управління у формуванні промислової політики в процесі європейської інтеграції України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / Р. Ю. Сорока; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - К., 2011. - 20 с.
24. Татусяк С. П. Механізми регіонального врядування: становлення та впровадження в умовах європейської інтеграції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / С. П. Татусяк; МОНМС України, Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ, 2012. - 20 с.
25. Тихонович В. В. Механізми державного управління в сфері економічного співробітництва з країнами Європи : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / В. В. Тихонович; Акад. муніцип. упр. - Київ, 2015. - 20 с.
26. Федорук А. М. Трансформація регіональної політики України в контексті євроінтеграційних процесів : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / А. М. Федорук; Донец. держ. ун-т упр. - Донецьк, 2012. - 20 с.
27. Філіпчук В. О. Європейська інтеграція як засіб державотворення в Україні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / В. О. Філіпчук; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Київ, 2014. - 20 с.
28. Фролова І.-Х. Р. Механізми адаптації системи державного управління України до інституційних принципів міждержавної співпраці в Європейському Союзі : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / І.-Х. Р. Фролова; Чорномор. держ. ун-т ім. П. Могили. - Миколаїв, 2013. - 20 с.
29. Черчатий О. І. Оптимізація діяльності публічної адміністрації України на регіональному рівні в умовах євроінтеграції : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.02 / О. І. Черчатий; Івано-Франків. нац. техн. ун-т нафти і газу. - Івано-Франківськ, 2011. - 20 с.
30. Шевчук А. П. Адаптація європейського досвіду реалізації соціальних програм в Україні: державно-управлінський аспект : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / А. П. Шевчук; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. - Л., 2013. - 20 с.

References.

1. Akimov O.O. (2013), "Formation of psychological readiness of civil servants for professional activity in conditions of European integration in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration, Dnipropetrovsk, Ukraine.
2. Akulenko L.V. (2012), "Application of cooperation mechanisms in the European Neighborhood Policy", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
3. Borodina O. A. (2013), "State management of regional development: European experience and its adaptation in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration, Dnipropetrovsk, Ukraine.
4. Buchyk V.S. (2012), "The Common Security Policy of the European Union: Administrative Aspects", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
5. Hoty Yu. P. (2014), "Mechanisms of public administration adaptation of national legislation to the achievements of the community (acquis communautaire)", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
6. Gnidyuk N.A. (2011), "Coordination mechanism in the policy of European integration in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Odessa Regional Institute of Public Administration, Odessa, Ukraine.
7. Goretskaya T.O. (2014), "The European experience of improving the efficiency of human resources management in the civil service in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
8. Didenko V. S. (2011), "Improving the mechanisms of state quality management of centralized drinking water supply", Ph.D. Thesis, Public administration, Donetsk State University of Management, Donetsk, Ukraine.
9. Kalina M.S. (2014), "Features and directions of optimization of the state eurointegration policy of Ukraine in the conditions of globalization", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
10. Kolizhuk O.O. (2012), "State administration of foreign economic activity of Ukraine in the European integration conditions", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
11. Kopyl B.K. (2011), "Organization of local self-government in the countries of the European Union and Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, Private Private University, Zaporizhzhia, Ukraine.
12. Krasivsky D.O. (2015), "Mechanisms for the implementation of European standards of political governance in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
13. Makota G. S. (2015), "State administration of international technical cooperation of Ukraine with the European Union", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Lviv Regional Institute of Public Administration, Lviv, Ukraine.
14. Motorny V. O. (2014), "Democratization of civil-military relations in Ukraine in the context of their adaptation to European norms and standards", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Lviv Regional Institute of Public Administration, Lviv, Ukraine.
15. Nazarenko M.O. (2014), "Complex mechanism of realization of eurointegration policy of Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Odessa Regional Institute of Public Administration, Odessa, Ukraine.
16. Orzhel O. Yu. (2013), "Management dimension of unification of the European Union: theoretical and methodological principles", Dr. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
17. Pistrakevych O.V. (2015), "Institutional system of the European Union: formation and development in conditions of expansion", Ph.D. Thesis, Public administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine.
18. Popovich V.V. (2014), "Conceptual Principles of State Municipal Policy in Ukraine in the Context of European Integration", Ph.D. Thesis, Public administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine.
19. Rudik N. M. (2012), "European Governance as a Factor of Europeanization of Public Administration in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration, Dnipropetrovsk, Ukraine.
20. Sidorenko N.O. (2014), "Bodies of local self-government of Ukraine as subjects of international cooperation in conditions of European integration", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Dnipropetrovsk Regional Institute of Public Administration, Dnipropetrovsk, Ukraine.
21. Solonenko I. I. (2013), "Impact of the European Union on Transformation Processes in Central and Eastern Europe and Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
22. Streltsov V. Yu. (2014) "Valuable Doctrine of Public Administration by European Integration Processes", Dr. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
23. Soroka R. Yu. (2011), "Application of mechanisms of public administration in shaping industrial policy in the process of European integration in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
24. Tatusyak S.P. (2012), "Mechanisms of Regional Governance: Formation and Implementation in the Conditions of European Integration", Ph.D. Thesis, Public administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine.
25. Tikhonovich V.V.(2015), "Mechanisms of public administration in the field of economic cooperation with the countries of Europe", Ph.D. Thesis, Public administration, Academy of Municipal Administration, Kyiv, Ukraine.
26. Fedoruk A.M. (2012), "Transformation of the regional policy of Ukraine in the context of European integration processes", Ph.D. Thesis, Public administration, Donetsk State University of Management, Donetsk, Ukraine.
27. Filipchuk V.O. (2014), "European integration as a means of state building in Ukraine", Ph.D. Thesis, Public administration, Academy of Municipal Administration, Kyiv, Ukraine.
28. Frolova I.-H. R. (2013), "Adaptation mechanisms of the public administration system in Ukraine to the institutional principles of interstate cooperation in the European Union", Ph.D. Thesis, Public administration, Black Sea State University named after P. Mohyla, Mykolaiv, Ukraine.
29. Churchyomi O. I. (2011), "Optimization of the public administration activity in Ukraine at the regional level in conditions of European integration", Ph.D. Thesis, Public administration, Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas, Ivano-Frankivsk, Ukraine.

30. Shevchuk A.P. (2013), "The adaptation of European experience in implementing social programs in Ukraine: the state-management aspect", Ph.D. Thesis, Public administration, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Lviv Regional Institute of Public Administration, Lviv, Ukraine.

Стаття надійшла до редакції 20.10.2017 р.